

UTÓSZÓ

Vannak könyvek, amelyeket sohasem olvastam el elejétől a végéig, mégis a kedvenceim közé tartoznak. Ilyenek például Martin Gardner klasszikus matematikai folklórgyűjteményei vagy Richard Dawkins *Az ősz meséje* című könyve, amelyben az ember evolúciós útját mutatja be visszafelé, egészen az egysejtűig. Ezeknek a könyveknek az a jellegzetessége, hogy akárhol olvas beléjük az ember, élvezi őket.

Azt vettem észre, hogy az ilyen könyv csak akkor válik kedvencemmé, ha a szerzőjének sikerül megoldania egy lehetetlen feladatot. Ez a lehetetlen feladat az, hogy miközben a szerző pontosan tudja, hogy művét ember egyben el nem olvassa, mégis úgy írja meg, mint egy regényt, amelyben az egyik esemény, történés a másiktól nő ki.

Gál Péter könyvében nemigen van olyan, amit rövid internetes böngészéssel ne találhatnánk könnyen meg. Ha csak az a célunk, hogy megtudjuk, miért nem építhető meg a *Szóma*-kockákból az *Emlékmű* című konstrukció, azt jobb, ha a neten keressük meg (amúgy a 252. oldalon bemutatott bizonyítás rendkívül szellemes). Az internet verhetetlen akkor is, ha csak úgy általában kalandozni van kedvünk, nézelődni, szörfölni, átadva magunkat annak, hogy jöjjön, ami jönni akar, ami magára vonja a tekintetünket. Mégis, az internet korszakában is megmarad a szerepe könyveknek is. A másik fajta kalandozás ugyanis az, amikor rábízunk magunkat egy szakavatott tárlatvezetőre, és ezt az igényt egy jól szerkesztett könyv sokkal jobban ki tudja elégíteni.

A lexikon vagy a telefonkönyv fontos könyvek, de senkinek sem kedvencei, és az internet tökéletesen helyettesíti is őket. Nincs olyan, hogy afféle „lexikonhangulatunk” van, és elővesszük lapozgatni. Van viszont olyan, hogy olyan „rejtvényhangulatunk” van, és elővesszük Gál Péter könyvét lapozgatni, mert biztosak lehetünk benne, hogy pillanatok alatt találunk valami érdekességet. Ezért fontos, hogy az ilyesfajta könyvek szerzője megoldja a maga elé tűzött lehetetlen feladatot, és ne csak afféle rejtvénylexikont írjon. A lényeg ugyanis maga a felfedező út, ez az, ami be bármelyik ponton bele lehet kapcsolódni, ha épp ilyen hangulatunk van.

A tipikus matekkönyvek legkellemetlenebb tulajdonsága, hogy megoldoztatnak, mint egy szigorú matektanár. Gál Péter kedves könnyedséggel nem ezt teszi, amikor olyan problémákat vet fel, amelyeknek nem mondja el a megoldását. Vagy van kedvünk utánagondolni, vagy nincs (nekem például többnyire nincs), de maga a probléma mégis szórakoztat. Megnyugtató érzés, hogy ezen valaki már elgondolkodott és eredményre jutott, és ha épp olyan hangulatom lenne, nekem is bizonyára sikerülne. Máskor meg éppen az az érzés tud izgató lenni, hogy egyik-másik nem is túl bonyolultnak kinéző problémán már nagyon sokan elgondolkodtak, mégsem sikerült senkinek sem eredményre jutnia.

A könyvet leginkább azoknak a „matekagyú” olvasóknak ajánlom, akik szeretik időnként kicsit „eldobni az agyukat”, és csak úgy olvasgatni némi matekot. Gál Péter könyve tipikusan *matematikai divertimento*, és ebben a műfajban a legjobbak közül való.

Mérő László